

દાખલ તારીખ	૧/૪/૨૪		
રજીસ્ટર તારીખ	૧/૪/૨૪		
નિકાલ તારીખ	૨૩ /૪/૨૬		
સમય અવધી	વર્ષ	માસ	દિવસ

રાજકોટનાં મ્હે. ૮ મા અધિક જયુડી. મેજસ્ટ્રેટ ફ. ક. સાહેબશ્રીની કોર્ટમાં.

ફોજદારી કેસ નં.૬૫૩૦/૨૦૨૪

શ્રી પ્રિતેશભાઈ જયસુખભાઈ બાબરીયા

રહે. બ્લોક નં.૨, કૈલાશ પાર્ક શેરી નં.૧,
ગોકુલ ડેરીની બાજુમા, રાણી પાર્ક ચોક,
ઈંગલ રેસીડન્સી પાછળ, ૧૫૦ ફુટ રીંગ રોડ,
મવડી, રાજકોટ.

..... ફરિયાદી

—: વિરૂધ્ધ :—

શ્રી હિતેષભાઈ ઘનસુખભાઈ ચોમલ

ઠે.ચામુંડેશ્વરી એન્ટરપ્રાઈઝ,
ભાલપરા મેઈન રોડ, પટેલ વાડી સામે,
વેરાવળ, જી. ગીર સોમનાથ.

..... આરોપી

વિષય :- ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની
કલમ-૧૩૮ મુજબની ફરિયાદ.

ફરિયાદી તરફે :- વિ. વકીલ શ્રી એ. સી. ફળદુ

આરોપી તરફે :- એક તરફી

-: ચૂકા દો :-

(૧) ફરીયાદીએ હાલની ફરીયાદ આરોપી સામે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, ૧૮૮૧ ની કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુનાના અન્વયે રજુ કરેલ છે.

ફરિયાદીની હાલની ફરીયાદની ટુંકમાં હકીકત એવી છે કે, ફરિયાદી મહાદેવ કાસ્ટીંગ નામથી રાજકોટ મુકામે જનરલ એન્જીનીયરીંગ કાસ્ટીંગ બનાવવાનો ઇંદો કરે છે અને ફરિયાદી ઇંદાના કામ માટે વેરાવળ જતા હોય અને આરોપીની દુકાને બેસતા હોય તેથી મીત્રતા ના સબંધ બંધાયેલ અને તેથી ફરિયાદીએ આરોપીને રૂ.૯૯,૫૦૦/- હાથ ઉછીના આપેલા હતા. જે ફરિયાદીની બાકી લેણી રકમ પેટે અરોપીએ ફરિયાદીને સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાનો ચેક નં.૩૯૯ ૪૭૬, રૂ.૯૯,૫૦૦/-નો તા.૧૩/૨/૨૪ ના આપેલ. જે ચેક ફરિયાદીએ તેમની બેન્કમાં કલીયરીંગ માટે રજુ કરતા તા.૧૪/૨/૨૪ ના રૂંડ ઈન સફિશ્યન્ટ રૂંડ ના શેરા સાથે રિટર્ન થયેલ. જેથી ફરિયાદીએ તેમના વિદવાન વકીલ શ્રી મારફ્તે આરોપી ને તા.૨૩/૨/૨૪ ના રોજ રજી. એડી. થી નોટિસ મોકલાવેલ જે બજી ગયેલ હોવા છતા આરોપીએ નોટીસની સમય-મર્યાદામાં ચેકની રકમ ભરપાઈ કરેલ નથી તેથી ફરીયાદીએ આરોપી વિરુદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, ૧૮૮૧ ની કલમ-૧૩૮ ના ગુના સબબ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે અને ફરીયાદ મુજબ દાદ માંગેલ છે. આમ, આરોપીએ ચેકની રકમનું પેમેન્ટ કરેલ નથી કે બાબતે કોઈ દરકાર કરેલ

નથી તેથી નોટિસની સમય મર્યાદા પૂર્ણ થતા ફરિયાદીએ આરોપી વિરૂદ્ધ હાલની ફરિયાદ દાખલ કરેલ છે.

(૨) સદરહુ ફરીયાદ દાખલ થતા, કોર્ટે વેરીફિકેશન લીધા બાદ આંક-૧ નીચે હુકમ કરી આરોપી વિરૂદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ ના ગુના સબબ ક્રિમિનલ પ્રોસીઝર કોડ કલમ-૨૦૪ અન્વયે સમન્સ ઈસ્યુ કરવાનો હુકમ કરેલ અને આરોપી અદાલતમાં હાજર થતા **આંક-૭ થી પ્લી** લેવામાં આવેલ અને આરોપીને તેની સામેનો ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબના શિક્ષાપાત્ર ગુના કબુલાત સબબ પુછતા આરોપીએ તેમની સામેના ગુનાનો ઈન્કાર કરતા કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામાં આવેલ છે અને સદરહુ કામ ફરિયાદપક્ષનો પુરાવો રજુ થવા માટે મુલતવી રાખવામાં આવેલ છે.

(૩) ફરીયાદપક્ષે તેમના કેસના સમર્થનમાં નીચેની વિગતે મૌખિક તથા

દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ છે.

—: મૌખિક પુરાવા :—

ક્રમ	વિગ	આંક
૧.	ફરિયાદી પ્રિતેશભાઈ જયસુખભાઈ બાબરીયા નું સરતપાસ નું સોગંદનામું	૦૪

—: દસ્તાવેજી પુરાવા :—

ક્રમ	વિગત	આંક
૧.	આરોપીએ ફરિયાદીને ઓપલ અસલ ચેક	૦૯

૨.	ચેક રીટર્ન મેમો	૧૦
૩.	નોટિસની સ્થળપ્રત	૧૧
૪.	નોટિસ રજી. એડી. કર્યાની પોષ્ટ ઓફિસની સ્લીપ	૧૨
૫.	નોટિસ બજી ગયાનો ઓન લાઇન સ્ટેટસ રિપોર્ટ	૧૩

(૪) ત્યારબાદ આરોપીને તેમનો બચાવ કરવા માટે ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ કરવા માટે અનેક તકો આપવામા આવેલ છે પરંતુ આરોપી કે હાજર રહેતા ન હોય કે તેમના તરફે કોઈ રજુઆત કરવામા આવેલ ન હોય જેથી ફરિયાદીની **આંક- ૧૪** ની અરજી હેઠળ, આરોપીનો ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ કરવાનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે. **આંક-૧૫** થી કલોર્ઝીંગ પુરસીસ રજુ થયેલ છે.

(૫) ત્યારબાદ સદરહુ ફરિયાદનું કામ આરોપીના ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ ની કલમ-૩૧૩ અન્વયે આરોપીનું તેમના બચાવ માટેનું વિશેષ નિવેદન નોંધવા માટે મુલતવી રાખવામા આવેલ છે. પરંતુ ત્યારબાદ પણ આરોપી કોર્ટમાં મુદત તારીખોમા હાજર રહેતા ન હોય તેમજ તેમના તરફે કોઈ રિપોર્ટ કે રજુઆત ન હોય ફરિયાદીની **આંક-૧૬** ની અરજી હેઠળ આરોપીનું વિશેષ નિવેદન નોંધવાનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે.

(૬) ત્યારબાદ હાલનું ફરિયાદપક્ષ તથા બચાવ પક્ષની દલીલો ઉપર મુલતવી રાખવામા આવેલ છે. જેમા ફરિયાદપક્ષે તેમના વિ. વકીલ શ્રી ધ્વારા આ કામે રજુ થયેલ મૌખિક પુરાવા તથા દસ્તાવેજી પુરાવા મુજબની મૌખિક દલીલ કરેલ છે. જયારે

આરોપી મુદત તારીખોમાં હાજર રહેલા નથી કે તેમના તરફે કોઈ રિપોર્ટ કે રજુઆત કરવામાં આવેલ નથી. તેથી ફરિયાદીની આંક-૧૭ ની અરજી હેઠળ આરોપીનો દલીલનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે.

(૭) ફરિયાદપક્ષે રેકર્ડ ઉપર રજુ થયેલા મૌખિક પુરાવા તથા દસ્તાવેજી પુરાવા ધ્યાને રાખતા નીચે મુજબના મુદાઓ ઉપસ્થિત થયેલ છે.

મુદાઓ :-

૧. શું ફરિયાદપક્ષ નિ :શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, ફરિયાદવાળો ચેક આરોપીએ પોતાના કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી પેટે ફરિયાદીને લખી આપેલ જે ચેક નિયત સમયમાં વટાવવા માટે ફરિયાદીએ પોતાની બેન્કમાં રજુ કરતા ચેક વગર સ્વીકારાયે પરત ફરેલ છે, જેથી નિયત સમય મર્યાદામાં પોષ્ટ મારફતે કાયદેસરની નોટિસ આરોપીને મોકલાવેલ, જે મળવા છતાં આરોપીએ નોટિસનો અમલ ન કરી ફરિયાદ વાળા ચેકની રકમ ફરિયાદીને ન ચુકવી ધી નેગોશીયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ શિક્ષાનેપાત્ર ગુન્હો કરેલ છે ?
૨. શું હુકમ ?

(૮) ઉપરોક્ત મુદાઓ અંગેના મારા નિર્ણયો તથા નિર્ણયોના કારણો નીચે મુજબ છે.

૧. હ કા ર માં.
૨. આખરી હુકમ મુજબ.

-: કા ર ણો :-

મૃદા નં.૧.

(૯) આ કામે ફરીયાદપક્ષ તરફથી કરવામાં આવેલ મૌખિક દલીલો તથા ફરીયાદ પક્ષે રજુ કરેલ પુરાવાની ચર્ચા કરતાં પહેલાં ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેવી આવશ્યક છે.

ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ:૧૩૮ ના આવશ્યક તત્વો નીચે મુજબ છે.

- (૧) આરોપીએ તેમના ધ્વારા લખવામાં આવેલ ખાતામાંથી ફરીયાદીને નાણાં ચૂકવવા ચેક આપેલ
 - (૨) આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ ચેક સમગ્ર અથવા અંશતઃ દેવા માટેની જવાબદારી અદા કરવા માટે આપેલ હતો
 - (૩) ચેક જે તારીખે લખ્યો તે તારીખથી ૬ માસની અંદર સમય મર્યાદામાં અથવા વેલીડીટી પીરીયડ બંનેમાંથી જે વહેલા ચેક તે સમય મર્યાદામાં રજુ કરવામાં આવેલ હતો
 - (૪) તે ચેક આરોપીના ખાતામાં અપુરતા ભંડોળના કારણે પરત આવેલ છે .
 - (૫) ચેક પરત થયાની માહિતી મળ્યા બાદ ફરીયાદીએ નાણાંની માંગણી લેખિતમાં કરેલ હતી.
 - (૬) તેઓને નોટીસ મળી ગયેલ હોવાં છતાં ચેકના નાણા સમય મર્યાદામાં ચુકવી આપેલ નથી.
- નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટના કાયદા મુજબ અદાલતે બે અનુમાન કરવાના રહેશે, જેમાં પ્રથમ અનુમાન કલમ-૧૩૮ અન્વયે કરવાનું રહેશે.
- હવે સૌ પ્રથમ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૧૮ ધ્યાને લઈએ તો -

કલમ ૧૧૮ - વટાઉખત વિશે માની લેવાની બાબત...

એથી વિરૂધ્ધનું સાબીત ન થાય ત્યાં સુધી નીચે પ્રમાણે માની લેવામાં આવશે.

(ક) દરેક વટાઉખત અવેજને માટે કરી આપ્યું અથવા લખી આપ્યું હતું ને આપું દરેક ખત જયારે તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેના ઉપર શેરો કરી આપવામાં આવ્યો હોય તે વટાવવામાં આવ્યું હોય અથવા તબદતલ કરવામાં આવ્યું હોય તે અવેજને માટે સ્વીકાર્યું હતું તેના ઉપર શેરો કરી આપ્યો હોય તે વટાવ્યું હતું અથવા તબદીલ કર્યું હતું.

(ખ) તારીખ વિશે:-

જેના ઉપર તારીખ હોય તેવું દરેક વટાઉખત તે તારીખે કરી આપ્યું અથવા લખી આપ્યું હતું.

(ગ) સ્વીકારવાની સમય વિશે:

સ્વીકારાયેલું દરેક વિનિમયપત્ર તેની તારીખ પછી અને તે પાક્યાની તારીખ પહેલાં વ્યાજબી સમયમાં સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું.

(ઘ) તબદીલીના સમય વિશે:

કોઈ વટાવખતની દરેક તબદીલ તે ખત પાકવાની તારીખ પહેલાં થઈ હતી.

(ચ) શેરાઓના ક્રમ વિશે:

કોઈ વટાવખત ઉપર કરેલ હોવાનું જણાતા શેરા તે ખત ઉપર જે ક્રમમાં કરેલા જણાતા હોય તે ક્રમમાં કરેલા હતાં.

(છ) સ્ટેમ્પ વિશે:

ખોવાઈ ગયેલી પ્રોમીસરી નોટ, વિનિમયપત્ર અથવા ચેક ઉપર રીતસર સ્ટેમ્પ લગાડેલો હતો

(જ) ધારક યથાક્રમ ધારક છે એમ માની લેવાવિશે:

કોઈ વટાવખત ધારક યથાક્રમ ધારક છે પરંતુ જયારે તે ખત તેના કાયદેસરના માલિક પાસેથી અથવા તેનો કાયદેસરનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ ગુનો કરીને અથવા કપટથી મેળવવામાં આવ્યું હોય અથવા તે ખત કરી આપનાર અથવા સ્વીકારનાર પાસેથી કોઈ ગુનો કરીને અથવા કપટથી અથવા ગેરકાયદેસર અવેજને બદલે મેળવવામાં આવ્યું હોય

ત્યારે તે ખતનો ધારક છે એમ સાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર છે.

કલમ ૧૩૯- ચેકના ધારણકર્તાની તરફેણમાં અનુમાન:

વિરૂધ્ધની હકીકત સાબીત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે તે ચેક ધારણ કરનારે તે ચેક કલમ ૧૩૮ માં દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ ભાગમાંથી બોજમુક્ત થવાના બદલામાં તે ચેક મેળવ્યો હશે. પાછો ફરેલ ચેક વર્તમાન લેણાનો કે જવાબદારી પુરી કરવા માટેનો હતો તેવું અનુમાન કરીને દેવા પરત્વેનો ન હતો તે ચેક આપનાર ઉપર છે.

ફરીયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવો અને ઊભય પક્ષકારો તરફથી કરવામાં આવેલ દલીલની ચર્ચા કરીએ તે પહેલા પુરાવાના બોજા અંગેની ચર્ચા કરવી જરૂરી જણાય છે. સીમાચિન્હ ના. સુપ્રિમ કોર્ટના સંખ્યાબંધ ચુકાદાથી એ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપિત થયેલ છે કે જ્યારે આરોપીએ ચેક ફરીયાદીની તરફેણમાં આપેલ હોવાનું પુરવાર થતું હોય તેવા સંજોગોમાં ચેક કાયદેસરના લેણાં પેટે કે જવાબદારી પેટે આપેલ હોવાનું અદાલતે અનુમાન કરવાનું રહે છે. ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૯ અન્વયે ધારકની તરફેણમાં અનુમાન કરવામાં આવે છે. અલબત્ત આ અનુમાન ખંડનાત્મક હોય છે અને આરોપીએ તે ચેક કાયદેસરના દેવા અને જવાબદારી પેટે આપેલ ન હોવાનો બચાવ લઈ શકશે. વિવિધ ઘણા બધા ચુકાદાઓ દ્વારા પ્રસ્થાપિત થયેલ છે કે આરોપીએ પોતાનો બચાવ પ્રિપોન્ડરન્સ ઓફ પ્રોબેબીલીટીના સિદ્ધાંતના આધારે પુરવાર કરવાનો હોય છે. વધુમાં આરોપીએ પોતાનો બચાવ રજુ કરવા માટે વીટનેસ બોક્સમાં પણ આવવું જરૂરી નથી. એટલે કે આરોપીએ પોતાનો બચાવ નિશંકપણે પુરવાર કરવાનો હતો નથી, પરંતુ ચેકના ધારકની તરફેણમાં કરવામાં આવતાં કલમ-૧૩૯ ના અનુમાનમાં માત્ર શંકા ઉપસ્થિત કરવાની હોય છે અને આરોપી જો આવી શંકા ઉપસ્થિત કરવામાં સફળ થાય તો જ ત્યારબાદ તે અંગેનો બોજો ફરીયાદીના શીર પર શીફ્ટ થાય છે અને

ત્યારબાદ ફરીયાદપક્ષે પોતાનો કેસ નિશંકપણે પુરવાર કરવાનો હોય છે. આમ, ઉપરોક્ત પુરાવાના સિધ્ધાંતને ધ્યાને રાખીને ફરીયાદપક્ષ તરફથી રજુ થયેલ પુરાવો અને આરોપીપક્ષ તરફથી રજુ થયેલ પુરાવો અને આરોપી દ્વારા લેવામાં આવેલ બચાવનું મુલ્યાંકન અત્રેની અદાલતે કરવાનું રહે છે. ફરીયાદપક્ષે રજુ રાખેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા તેમજ રજુ કરેલ બચાવ આ તમામ દસ્તાવેજી તથા મૌખિક પુરાવાઓને સોનાના ત્રાજવામાં(ગોલ્ડન સ્કેલ) ઉપર મુલવણી કરવી જરૂરી છે. તેમજ ન્યાયશાસ્ત્રના સ્થાપિત સિધ્ધાંત મુજબ પુરાવાના મુલ્યાંકનને વ્યાખ્યાતીત કરવામાં આવેલ નથી. પુરાવાનું મુલ્યાંકન કેવી રીતે કરવું અને આરોપી સંભવિત બચાવ રેકર્ડ પર લાવી શકેલ છે કે કેમ તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો ઉપર આધારીત હોય છે. પુરાવાના મુલ્યાંકનનો આધાર પુરાવાના કાયદાની કલમ-૩ માં કરવામાં આવેલી " સાબીત " અને " નાસાબીત" ની વ્યાખ્યા ઉપર આધારીત છે. સાબીત થયેલી હકીકતો કોને કહેવાય અને તે જોવામાં આવે તો અદાલત સમક્ષ જે બાબતો ઉપરથી એક સામાન્ય સમજદારી ધરાવતી વ્યક્તિ કે જે તે સંજોગોમાં જે હકીકતનું અસ્તીત્વ હોવાનું માને તો તેવી હકીકત સાબીત થયેલી ગણાય અને અદાલત એક હકીકતનું અસ્તીત્વ માને અથવા એટલી હદે અસ્તીત્વ સંભવિત માને કે એક સમજદાર વ્યક્તિ જે તે સંજોગોમાં તેવું અસ્તીત્વ છે તેવી ધારણાથી વર્તે અલબત્ત ગણીત જેવી ચોક્કસતા અને ચુસ્તતાનો આગ્રહ અનઉપેક્ષીત છે.

(૧૦) હાલના કામે ફરીયાદપક્ષ કાયદેસરનું લેણું સાબિત કરી શકેલ છે કે નહીં, તેની ચર્ચા કરતા અગાઉ આ કામે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ તથા અન્ય વડી અદાલતોના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિધ્ધાંત ધ્યાને લેવા આવશ્યક છે.

In the matter between **M/s Prajapati Oil Industries**

through owner Rameshbhai V/S State of Gujarat reported in 2004(1) GLH Pg.365, Hon'ble Gujarat High Court has held that, as soon as a cheque is issued in favour of a party the presumption is that, it is issued against consideration. The burden to rebut this presumption is on the person who issues the cheque. In absence of such rebuttal it can not be said that cheques were without consideration. Also, Hon'ble Gujarat High Court in para-25 of its judgment held that, on a bare reading of Section-138 of the act it is clear that as soon as cheque is produced of record, a presumption will arise about the consideration that the negotiable instrument concerned was made or drawn for consideration.

In the matter between **Mangubhai Mansukhram Pandya V/S Pranjivan Tribhovandas Purohit, reported in 1991(2) GLH Pg.65 Hon'ble Gujrat High Court has held that**, Section-118 of the N.I.Act raises a statutory presumption that,

- There was consideration for every negotiable instrument.

This presumption continues until it is rebutted.

- Onus of proof that there was no consideration is on the defendant.
- Initial burden lies on the plaintiff to prove execution of the pronote. But once the burden discharged court has to raise the statutory presumption.

નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ **Bharat Barrel And Drum Manufacture Company LTD V/S Amin Chand Payrelal, 1999(3) SCC 35** . ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, The Bare denial of the passing of the consideration apparently does not appear to be any defence. Something which is probable has to be brought on record for getting benefit the onus of proving to the plaintiff. To disprove the presumption, the defendant has to bring of record such facts and circumstances upon consideration of which the court may believe that the consideration does not exist or its non-existence was so probable that a prudent man would, under the circumstances of the case, act upon the plea it did not exist."

આ ઉપરાંત નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ **K.N.Beena V/S Muniyappan, 2001(0) AIR(SC) 2895** તથા **Hiten P. Dalal V/S Bratindranath Banerjee, 2001(6) SCC-16** ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, Burden of proving that cheque had not been issued for any debt or liability is on the accused. Denial avernments in reply by accused are not sufficient to shift burden of proof on to the complainant. Accused has to prove in trial by leading cogent evidence that there was no debt or liability. Further held that, setting a side of conviction on basis of some formal evidence led by accused is not proper.

આ ઉપરાંત નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ **Krishna Janardhan Bhat V/S Dattatraya G. Hegde (2008(0) Cr.LJ 1172)**,

K. Prakashan V/S P. K. Surenderan (2008(1) SCC(Crimes)200) તથા Rangappa V/S Sri Mohan (AIR 2010 SC 1898) ના ચુકાદામાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, આરોપી પ્રિ પોન્ડરન્સ ઓફ પ્રોબેબીલીટી જેટલો પુરાવો આપે તો પણ અનુમાનનું ખંડન થયેલું ગણી શકાય અને ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૯ ના અનુમાન નું ખંડન કરવા માટે આરોપીએ વિટનેશ બોક્ષમાં આવવું જરૂરી નથી.

(૧૧) હાલના કામે ફરિયાદપક્ષ તરફે રજુ થયેલ તમામ મૌખિક પુરાવા તથા દસ્તાવેજી પુરાવાની વિગતે ચર્ચા કરવામાં આવે તો તે નીચે મુજબ છે.

ફરિયાદપક્ષે પોતાનો કેસ પુરવાર કરવાર માટે આંક-૪ થી ફરિયાદી નું સરતપાસનું પુરાવાનું સોગંદનામું ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૪૫ હેઠળ રજુ કરેલ છે અને તેમાં ફરિયાદ આંક-૧ માં જણાવ્યા મુજબની જ વિગતો જણાવેલ છે. જેથી તેનું પુનરાવર્તન કરવામાં આવેલ નથી. વધુમાં, ફરિયાદીએ તેની ફરિયાદના સર્મથનમાં દસ્તાવેજી પુરાવા લિસ્ટ થી **આંક-૯ થી ૧૩** મુજબના દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલ છે જેમા આરોપીએ ફરિયાદીને આપેલ વાદગ્રસ્ત ચેક, ચેક રીટર્ન મેમો, ચેક રીટર્ન થતા ફરિયાદીએ તેમના વકીલશ્રી મારફત આરોપીના સરનામે મોકલાવેલ નોટિસ ની સ્થળપ્રત, નોટિસ રજી.એડી. કર્યાની પોષ્ટ ઓફિસની સ્લીપ, નોટિસ બજી ગયાની પહોંચ રજુ થયેલ છે. ત્યારબાદ આ કામ આરોપી તરફે ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ માટે મુલતવી રાખવામાં આવેલ. પરંતુ આરોપી તરફે અનેક તકો આપવા છતાં ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ ન કરતા

ફરિયાદીની આરોપીનો ઉલટ તપાસ કરવાનો, તથા વિશેષ નિવેદન નોંધવાનો તથા દલીલનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે. ત્યારબાદ ફરિયાદી ની સરતપાસમાં રજુ થયેલ સદરહુ તમામ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ જેમા અસલ ચેક, ચેક રીટર્ન મેમો તથા પોષ્ટ ઓફિસ મારફતે મોકલવામા આવેલ રજી. એડી. નોટિસ તથા નોટિસ બજી ગયાનો પોષ્ટ ઓફિસનો રિપોર્ટ કે જે તમામ સરકારી દસ્તાવેજો છે તેનું ખંડન આરોપી તરફે કરવામાં આવેલ નથી. આથી સદરહુ તમામ દસ્તાવેજ પુરાવાઓને ફરિયાદીના સરતપાસના સોગંદનામા હેઠળ સમર્થન મળતું હોય સદરહુ દસ્તાવેજ પુરાવાઓને ન માનવા કોઈ કારણ ઉપસ્થીત થતું નથી.

- (૧૨) ધી નેગોશીયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૨૦ મુજબ જ્યારે ચેક લખનાર, ચેક ધારણ કરનારને ચેક સહી કરીને આપે ત્યારે તે ચેકમાંની વિગતો લખવાની કે પુર્તતા કરવાની ચેક ધારણ કરનારને પ્રથમ દર્શનીય રીતે ઓથોરીટી આપેલ છે, તેવું અનુમાન કરવાનું રહે છે. ચેકમાં આરોપીની સહી નથી કે આ ચેક આરોપીનો નથી તેવી બચાવ તકરાર ન હોઈ તેમજ ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ કરી, ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલા મૌખિક પુરાવા તથા દસ્તાવેજ પુરાવાને પડકારેલ ન હોય કે ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલા પુરાવાથી વિરુદ્ધની હકીકત રેકર્ડ ઉપર લાવેલ ન હોય ત્યારે રજુ થયેલ અસલ ચેક કે જે સરકારી દસ્તાવેજ છે તેને ન માનવા કોઈ કારણ ઉપસ્થીત થતું નથી.
- આ કામે ફરિયાદપક્ષે આંક-૯ થી અસલ ચેક તથા આંક-૧૦ થી ચેક રીટર્ન મેમો રજુ કરવામા આવેલ છે. જેમાં ચેક પરત ફરવા પાછળનું કારણ ઇંડ ઇન સફીશયન્ટ જણાવેલ છે.

આમ, ફરિયાદપક્ષે ચેક વગર સ્વીકારાયે પરત ફરતા આરોપીના સરનામે નોટિસ રજુ. એડી. થી મોકલવામાં આવેલ છે જે આરોપીના સરનામે બજી ગયેલ હોવાનું દસ્તાવેજી આધાર પુરવા જોતા જણાઈ આવે છે. તેમજ ફરિયાદપક્ષે ઉપરોક્ત રજુ થયેલા દસ્તાવેજી પુરાવાનું ખંડન આરોપી તરફે ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ કરીને કે વિરૂધ્ધનો પુરાવો રજુ કરીને કરવામાં આવેલ નથી, કે જેના ઉપરથી એવું પુરવાર થાય કે, આરોપીને નોટિસની બજવણી થયેલ નથી. આ સંજોગોમાં ફરિયાદપક્ષ તરફે રજુ થયેલા દસ્તાવેજી આધાર પુરાવા ન માનવાને કોઈ કારણ ઉપસ્થીત થતું જણાતું નથી. આ કામે આરોપી તરફે ફરિયાદપક્ષના રેકર્ડ ઉપરના રજુ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું ખંડન, આરોપીએ ફરિયાદીની ઉલટ તપાસ કરીને કે વિરૂધ્ધનો પુરાવો રજુ કરીને કરેલ નથી.

(૧૩) આ કામે ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવો ધ્યાને લેતા આરોપી પક્ષે કલમ-૧૩૯ ની કાયદાના અનુમાનનું ખંડન કરતો પુરાવો રેકર્ડ ઉપર લાવી શકેલ છે કે કેમ? તે સંદર્ભે સૌપ્રથમ જોવામાં આવે તો, **અંક- ૯ વાળા ચેક** માં આરોપીની સહી હોવા બાબતે કોઈ તકરાર લીધેલ નથી તે સંજોગોમાં નામ.સુપ્રિમ કોર્ટના AIR 2010 S.C. 1989, (Rangappa V/s. Sri Mohan) Criminal Appeal No. 1020 of 2010 ના ચુકાદા મુજબ ચેકના યથાનુંકમના ધારક-હોલ્ડર ઈન ડ્યુ કોર્ષની તરફેણમાં અદાલતે અનુમાન કરવાનું હોય છે. જેથી પ્રાથમિક તબક્કે ફરિયાદવાળો ચેક આરોપીએ ફરિયાદીના કાયદેસરના લેણાંની જવાબદારી સ્વીકારી ઈસ્યુ કરેલા હોવાનું અનુમાન કરેલ છે અને તે વિગતે

પુરાવાનું અર્થઘટન કરેલ છે કે શું આરોપી પુરવાર કરે છે કે, ફરીયાદીનું આરોપી પાસે કાયદેસરનું લેણું ન હોવા છતાં આરોપીના ચેકનો દુરપયોગ કરી હાલની ખોટી ફરીયાદ આરોપી સામે દાખલ કરેલ છે.

(૧૪) કાયદેસરનું લેણું :-

ફરીયાદપક્ષ તફે ઉપરોક્ત રજુ થયેલ ફરીયાદીનું સોગંદનામું તેમજ દસ્તાવેજ પુરાવા ચેક , ચેક રીટર્ન મેમો , નોટીસની સ્થળપ્રત, નોટીસ બજી ગયા બાદ આરોપી ખુદ કોર્ટમાં હાજર રહેલ છે અને પ્લી લેવામા આવેલ છે જેમા આરોપીએ તેની સામેના ગુનાનો ઈન્કાર કરતા આરોપી સામેના કેસની કાયદેસરની કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામા આવેલ છે જે તમામ હકીકત આરોપીના ધ્યાન ઉપર છે. તેમજ સદરહુ કામે ફરીયાદીના ઉપરોક્ત મૌખિક તથા દસ્તાવેજ પુરાવા રજુ થયેલ છે જે તમામ હકીકત આરોપીના ધ્યાન ઉપર છે તેમ છતાં આરોપીએ કોઈ બચાવ લીધેલ નથી. વધુમાં ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલ **ચેક આંક-૯** ધ્યાને લેતાં તેમાં આરોપીની સહી છે અને સદરહુ ચેક ફરિયાદીના નામે ઈસ્તુ થયેલ હોવાનું જણાઈ આવે છે. જે ચેક ફરિયાદીએ તેમની બેન્કમાં કલીયરીંગ માટે રજુ કરતા **આંક-૧૦ ચેક રીટર્ન મેમો** માં જણાવેલ કારણ મુજબ ચેક વણ ચુકવાયેલ પરત ફરેલ છે. તે જોતા ફરીયાદ વાળો ચેક આરોપીના ખાતામાં કલીયરીંગ માટે રજુ કરેલ છે જે ચેકમાના રીટર્ન મેમો મુજબ ફરિવાળો ચેક વણ ચુકવાયેલ પરત ફરેલ છે. વધુમાં આ કામે ફરીયાદ વાળો ચેક આરોપીના ખાતામા પુરતું ભંડોળ હોવા છતાં અન્ય કોઈ કારણસર પરત ફરેલાની બાબત બચાવ પક્ષે રેકર્ડ ઉપર પોતાના બચાવ

તરીકે રજુ કરેલ નથી. તેમજ વાદગ્રસ્ત ચેક વાળુ ખાતુ પણ આરોપી પોતે નીભાવતા ન હોવા અંગેનો પણ બચાવ આરોપીએ લીધેલ નથી તેમજ આરોપીએ કોર્ટમાં હાજર રહી કોઈ બચાવ લીધેલ નથી તેમજ વાદગ્રસ્ત ચેક આપેલ ન હોવાનો કોઈ બચાવ અત્રેની કોર્ટમાં હાજર રહી લીધેલ નથી કે આરોપીએ અત્રેની કોર્ટમાં હાજર રહી કોઈ મૌખિક પુરાવો રજુ કરેલ નથી કે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા આધાર હાલના કામે રજુ રાખેલ નથી તેમજ આરોપીએ ખુદે કોર્ટમાં હાજર રહી તેમની સામેના ગુનાનો ઈન્કાર કર્યા બાદ તેમના બચાવમાં આરોપીએ જાતે સોગંદ પર જુબાની આપેલ નથી કે તેમના બચાવમાં કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલ નથી કે ફરિયાદીએ રજુ કરેલા દસ્તાવેજી પુરાવાનું ખંડનાત્મક કોઈ પુરાવો આરોપી તરફે રજુ કરવામાં આવેલ નથી. આમ, આરોપીએ અત્રેની કોર્ટમાં હાજર રહી ફરીયાદીના પુરાવાનું ખંડન કરેલ નથી. વધુમાં વાદગ્રસ્ત ચેકવાળુ ખાતુ આરોપીનું ન હોવાનું કે ચેકમાં પોતાની સહી ન હોવા અંગેનો કોઈ બચાવ આરોપી દ્વારા લીધેલ નથી કે આરોપી જાતે પોતાનો બચાવ રજુ કરવા જાતે વિટનેસ બોક્ષમાં આવી જુબાની આપેલ નથી કે અન્ય કોઈ સાહેદોને તપાસી તેમનો બચાવ પુરવાર કરેલ નથી. આમ, ફરીયાદી તરફે તેમના જે દસ્તાવેજો રજુ કરેલ છે તેનું ખંડન કરવા કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ આરોપી તરફે રજુ કરવામાં આવેલ નથી. વધુમાં સેક્શન-૨૦ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ મુજબ જ્યારે કોઈ ચેક કોઈ વ્યક્તિ સહી કરીને આપતા હોય તો તે કાયદેસરના લેણા પેટે આપેલ હોય તેવું અનુમાન કોર્ટે કરવાનું રહે છે અને તેનો ખંડનાત્મક પુરાવો રજુ કરવાની જવાબદારી જે તે વ્યક્તિ ચેક

આપનાર હોય તેની રહે છે. આરોપીએ સદરદુ બાબતનો ખંડ નાત્મક પુરાવો રજુ કરેલ નથી ત્યારે હાલની ફરીયાદમાં પુરાવામાં રજુ રહેલ એક આરોપીએ ફરીયાદીને કાયદેસરના લેણાં પેટે આપેલ હોવાનું જણાય આવે છે. જેથી આરોપી સામે જે અનુમાન કલમ-૧૩૯ મુજબ ઉપસ્થિત થાય કે સદર એક લેણા પેટે આપવામાં આવેલ છે જે ખંડનાત્મક અનુમાન હોય છે તેનું ખંડન મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાથી કરવામાં આરોપી નિષ્ફળ નીવડેલ છે તેમજ હાલના કેસમાં પુરાવા જોતા આરોપીનો ઉલટ તપાસનો તેમજ વિશેષ નિવેદનનો તેમજ દલીલનો હકક બંધ કરવામાં આવેલ છે અને આરોપીએ ફરીયાદીના પુરાવાનું ખંડન કરતો કે શંકા ઉપજાવે તેવો કોઈ સચોટ અને વિશ્વસનીય પુરાવો રેકર્ડ ઉપર રજુ કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. ત્યારે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૯ ના પ્રિઝમ્પ્શન મુજબ તેમજ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે ૨૦૧૦(૧) ડી.સી.આર. ૭૦૬, રંગપ્પા વિરુદ્ધ શ્રી મોહન ના કેસમાં ઠરાવેલ સિદ્ધાંત મુજબ જ્યાં સુધી આરોપી વિરુદ્ધનો પુરાવો ન આવે, અગર તો ફરીયાદીનો પુરાવો વિશ્વસનીય રીતે રિબર્ટ ન થાય ત્યાં સુધી એક કાયદેસરની જવાબદારીના દેવા પેટે આપેલ છે તેમ અનુમાન કરવાનું રહે છે. હાલના કામે આરોપીને સમન્સ બજતા પ્લી લેવાયા બાદ પણ આરોપી કોર્ટમાં તેમનો બચાવ કરવા હાજર રહેલ નથી તેમજ તેમના તરફે કોઈ અરજી આપેલ નથી તે જોતાં તેમજ કોર્ટનું રજુ થયેલ રેકર્ડ જોતાં ફરીયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવાનું ખંડન કરવામાં આરોપી સંપૂર્ણ પણે નિષ્ફળ જાય છે જેથી આ કામે મુદ્દા નં.૧ નો નિર્ણય હકારમાં આપી અને આરોપીને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ -

૧૩૮ ના ગુના માટે ક્રિમિનલ પ્રોસીઝર કોડની કલમ –
૨૫૫(૨) તકસીરવાન ઠરાવવામાં આવે છે અને સજા અંગે
સાંભળવા કામ પર મુલતવી.

તા.૨૩ /૦૪/૨૬
રાજકોટ.

(મિતલબેન દિલીપસિંહ જાદવ)
૮મા અધિક જ્યુડી.મેજી.ફ.ક.,
રા જ કો ટ.
UIC NO.GJ01746

સજા અંગે હુકમ :-

(૧૫) હાલના કામે ફરિયાદી તથા તેમના વિ.વ.શ્રી હાજર છે.
ફરિયાદી તરફે વિ.વ.શ્રીની એવી રજુઆત છે કે, હાલના કામે
આરોપી સામેનો ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ
-૧૩૮ મુજબનો કેસ નિ:શંક પાછો પુરવાર થયેલ છે અને
આરોપીએ તેની સામેના ગુનાનો ઈન્કાર કર્યા બાદ પણ
આરોપીએ કોર્ટમાં હાજર રહી કોઈ બચાવ રજુ કરેલ નથી કે
કોર્ટમાં મુદત તારીખોમાં હાજર રહેલ નથી અને આરોપીએ
ફરિયાદીના કાયદેસરના લેણા પેટેનો ચેક આપેલ હોય તે રીટર્ન
થવાની હકીકત આરોપીના ધ્યાન ઉપર હોવા છતાં આરોપી
કોર્ટમાં હાજર રહેતા ન હોય તે ધ્યાને આરોપીને કાયદામાં
ઠરાવેલ મહત્તમ માં મહત્તમ સજા કરવા તથા ફરિયાદીને ચેક
મુજબની રકમનું વળતર અપાવવા રજુઆત કરેલ છે.

આરોપીનો પોકાર કરાવતા આરોપી હાજર નથી કે
તેમના તર્ફે કોઈ રિપોર્ટ કે રજુઆત નથી.

(૧૬) ફરિયાદીના વિ.વ.શ્રીની દલીલો સાંભળી. હાલના યુગમાં
કોઈપણ વ્યક્તિ મીત્રતાના સંબંધે કે ધંધાકીય સંબંધે કે

ધંધાના વિકાસ અર્થે હાથ ઉછીની રકમ લેતા હોય છે તેમજ આરોપી તેમની નાણાકીય જરૂરીયાત પુરી કરવા માટે મંડળીઓ કે ફાઈનાન્સ કંપનીઓ કે બેન્ક પાસેથી તેમની જરૂરીયાત મુજબની પર્સનલ લોન, વાહન લોન કે અન્ય કોઈપણ પ્રકારની લોન લેતા હોય છે અને લોન લેતી વખતે લોન આપનાર બેન્કો, ફાઈનાન્સ કંપની ઓ કે ધીરાણ આપનાર મંડળીઓ પાસેથી લોન લેતી વખતે કોરા ચેકો માં સહી કરીને આપવામા આવતા હોય છે કે જે ચેકો ફરિયાદી દ્વારા આરોપીને ધીરેલા નાણાના સિક્યુરીટ લીધેલા હોય છે. ત્યારબાદ ચેકમાં લખ્યા મુજબની રકમ ફરિયાદીને ચુકવવામાં આરોપી નિષ્ફળ જાય છે અને ચેકો વગર સ્વીકાર્યે પરત થતાં રહે છે તે ખૂબ ગંભીર બાબત ગણાય અને આવા ગુન્હાઓ દિન-પ્રતિદિન વધી રહ્યા છે. જેના ઉપર અંકુશ રાખવો જરૂરી છે. સામાન્ય રીતે સજાની માત્રા કેવી હોવી જોઈએ તે બાબતે નામદાર વડી અદાલત તથા સર્વોચ્ચ અદાલતના માર્ગદર્શક ચૂકાદાઓ ઉપલબ્ધ છે. તેમજ શ્રી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટમાં સદર જોગવાઈ સુધારાથી દાખલ કરવા પાછળ લેજીસ્લેચરનો હેતુ બેન્કનું કામકાજ તેના નિયમોનુસાર અને કોઈપણ જાતના અવરોધ વિના સતત અવિરતપણે ચાલતુ રહે તે માટેનું છે. આ કામે આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી ફરીયાદની વિગતે ફરીયાદીની લેણી રકમ પરત ચુકવવા તેમની સહીવાળો ચેક ફરીયાદીને આપેલ છે જે ચેક વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ છે. તેથી આરોપીને નોટીસ આપ્યા બાદ પણ આરોપીએ ફરિયાદીની ચેક મુજબની રકમ ચુકવેલ નથી તેમજ કેસ ચાલતા દરમિયાન પણ આરોપીએ ફરિયાદીની ચેક મુજબની રકમ ચુકવવા કોઈ દરકાર કરેલ નથી. આમ, આરોપીની

વર્તણુક લક્ષમાં રાખતા, આરોપી પ્રત્યે દયા રાખવી ન જોઈએ અને સમાજમાં દાખલો બેસે તેમજ લોકોનો બેન્કીંગ વ્યવસ્થામાં વિશ્વાસ ટકી રહે તે માટે આરોપીને ચોક્કસપણે સજા કરવી જોઈએ તેમ આ અદાલતનું માનવું છે. કારણ કે, કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત અનુસાર કાયદો ઘડવા પાછળનો લેજિસ્લે ચરનો ઈરાદો કાયદાને અસરકારક બનાવવાની મુખ્ય ફરજો અદાલતોની છે અને જો તે મુજબ ન કરવામાં આવે તો લોકોનો બેન્કીંગ વ્યવસ્થામાં વિશ્વાસ ઊઠી જશે અને લોકો ચેકોનો બેંકામ દુરઉપયોગ કરતાં અચકાશે નહીં. જેના કારણે ભારતીય અર્થતંત્ર કે જે વિકાસશીલ અર્થતંત્ર છે તેને નુકશાન થાય તેમ છે. તેમજ હાલના કેસની હકકીતો અને સંજોગો લક્ષમાં લઈએ તો, ચેક લખી આપ્યા બાદ તેમજ ચેક પરત ફર્યાની તેમજ કોર્ટમાં હાજર રહ્યા બાદ પણ ચેક પેટેની ફરિયાદીની લેણી રકમ ચુકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. આમ આરોપીની દાનત ફરિયાદીને રકમ પરત નહીં આપવાની જાણાય છે તે જોતા તેમજ આરોપીની વર્તણૂક ધ્યાને રાખતા પ્રોબેશનનો લાભ આપવો પણ યોગ્ય જણાતો નથી. ઉપરાંત આ અદાલતે ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ – ૧૮૮૧ ની કલમ-૧૩૮ માં જણાવેલ સજાની જોગવાઈઓ પણ લક્ષે લીધેલ છે. 138. Dishonour of cheque for insufficiency, etc., of funds in the account. – Where any cheque drawn by a person on an account maintained by him with a banker for payment of any amount of money to another person from out of that account for the discharge, in whole or in part, of any debt or

other liability, is returned by the bank unpaid, either because of the amount of money standing to the credit of that account is insufficient to honour the cheque or that it exceeds the amount arranged to be paid from that account by an agreement made with that bank, such person shall be deemed to have committed an offence and shall, without prejudice to any other provisions of this Act, be punished with imprisonment for [a term which may be extended to two years], or with fine which may extend to twice the amount of the cheque, or with both: ફરીયાદી તરફે વળતરની રજુઆત લક્ષે લીધી. આ અદાલતે નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના ૨૦૦૭(૧)જી.એલ.એચ. પાના નં.૨૨૫ શંકરલાલ એન્ડ પરમાર વિરુદ્ધ દિનેશ બાબુલાલ બોરીયાવાળા વિગેરેના ચૂકાદાની હકીકતો લક્ષમાં લીધેલ છે, જેમાં સજા કરતી વખતે દંડ ચૂકવવાનો આદેશ દૂર કરેલ હતો, પરંતુ વળતર ચૂકવવાનો આદેશ યથાવત રાખવામાં આવેલ હતો તે ચૂકાદા અનુસાર આરોપીને દંડ અને વળતર ચૂકવવાનો હુકમ એક સાથે ન કરી શકાય, તે હકીકત આ અદાલતે લક્ષે લીધેલ છે. વધુમાં, નામદાર કેરાલા હાઈકોર્ટનો એમ.વી. નલીન કહાન વિરુદ્ધ એમ. મેશન, ૨૦૦૯ કિંમીનલ લો જનરલ પાના નંબર -૧૭૦૩ નો ચુકાદા મુજબ આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ તથા ક્રિમીનલ પ્રોસીઝર કોડની કલમ-૩૬૦ ની જોગવાઈનો લાભ આપવો

ન્યાયોચીત જણાતો નથી અને તેથી આરોપી સામેના ગુનાનો પ્રકાર તથા ફરિયાદીને ચેકમાં સહી કરી આપ્યા બાદ ચેક વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ તેમજ આરોપીને નોટિસ મોકલી ચેકની રકમ ચુકવવા જણાવવા છતાં તથા આરોપીએ તેમની સામેના ગુનાનો ઈન્કાર કરેલ છે ત્યારબાદ પણ આરોપીએ ફરિયાદીની ચેકની રકમ નહીં ચુકવેલ હોવાનું ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલ મૌખિક પુરાવા તથા દસ્તાવેજી પુરાવાથી પુરવાર થયેલ છે તે ધ્યાને લેતા તથા નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના ૨૦૦૪(૨) જી.એલ.એચ. પાના નંબર-૨૯, આર.સી. મહેતા વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ ફર્ટીલાઈઝર કંપની લી.ના ચુકાદામાં જણાવેલ હકીકતે તેમજ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ ની જોગવાઈ ધ્યાને રાખી મુદ્દા નં.૨ અન્વયે નીચે મુજબનો "આખરી હુકમ" કરવામાં આવે છે.

-:: આખરી હુકમ ::-

- (૧) આ કામના આરોપીને ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ-૨૫૫(૨) અન્વયે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ- ૧૩૮ ના ગુના સબબ તકસીરવાન ઠરાવી એક વર્ષ ની સાદી કેદની સજા કરવામાં આવે છે.
- (૨) આરોપીએ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ-૩૫૭(૩) અન્વયે ફરિયાદીને વળતર પેટે ચેકની રકમ દિન-૩૦માં ચુકવી આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. જો આરોપી દિન-૩૦ માં વળતરની રકમ ચુકવામાં નિષ્ફળ જાય તો આરોપીએ વધુ છ માસ ની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૩) આરોપીએ જો અગાઉ કોઈ જામીનખત આપેલ હોય તો તે રદ

કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

- (જ) આરોપીએ કાચા કામના કેદી તરીકે જેલમાં વિતાવેલ સમય ક્રિ. પ્રો. કોડ કલમ-૪૨૮ અન્વયે મજરે આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (પ) આજરોજ ચુકાદાના દિવસે આરોપી હાજર નથી કે તેમના તર્ફ મુક્તિ રિપોર્ટ રજુ નથી કે કોઈ રજુઆત કરવામાં આવેલ નથી તે સંજોગોમાં હુકમની અમલવારી કરવા સારૂ ક્રિ.પો.કોડ કલમ-૪૧૮(૨) બીન જામીનલાયક વોરંટ ઈસ્યુ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (ફ) આ ચુકાદાની એક નકલ આરોપીને ક્રિ.પો.કોડ કલમ- ૩૬૩ વિના મુલ્યે પુરી પાડવી.

ચુકાદો આજ તારીખ ૨૩, માહે એપ્રિલ સને ૨૦૨૬ ના રોજ ખુદી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી મારી સહી કરી જાહેર કર્યો.

રાજકોટ

તા.૨૩ /૦૪/૨૬

(મિતલબેન દિલીપસિંહ જાદવ)

૮મા અધિક જયુડી.મેજી.ફ.ક.,

રા જ કો ટ.

UIC NO.GJ01746